

SLOVENSKE NOVINE.

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Konšek.

Slovenske novine pridejo vsak teden na svetlo; cena za četrtinsko leto 30 kr.; po pošti 1 gal. 20
Za plačilo se tudi oznanila razglasijo.

Tedaj L.

V Celji 9. veljaka Serpana 1846.

Let 32.

Sostava

sodništev v Štajarski kronski
deželi.

Po navetovanju sodniškega ministra g. Dr. Alexandra Bach'a, katero so Njih Velicnostvo, Cesar Franz Jozef poterditi blagovolili, se bodo sodništva v Štajarski kronski deželi tako le sestavile:

Z oziranjem na okoljstave pozemlja, pridelkov in naroda Štajarskih prebivalcev se bodo na Štajarskim 67 cesarskih okrajnih sodništev (Bezirksgerichte) sestavilo.

Vmed njimi je 16 okrajnih sodništev prvega klasa (reda), 50 jih je drugega klasa in eno je tretjega klasa.

Te okrajne sodništva stojijo pod tremi deželnimi sodništvami.

Za dosadašnji Judenburgski in Druski krog se bo sestavilo deželno sodništvo v mestu Ljubna (Leoben). — Za dosadašnji Graški krog in za tiste kraje Marburskega kroga, kjer sploh Nemci prihivajo, bude deželno sodništvo v Gradcu. — Za Celjski krog in za Slovenske kraje v Marburskem krogu bude deželno sodništvo v Celji.

Nad vsim temi sodništvami stoji deželno nadsodništvo v Gradcu.

Ljubenska sodbena okolica bo obsegla sledeče okrajne sodništva:

1. Ljubna, 2. Mautern, 3. Eisenerz, 4. Mittelfeld, 5. Obdach, 6. Judenburg, 7. Neumarzt, 8. Murau, 9. Oberwofa, 10. Oberwoyring, 11. Rottenmann, 12. Lietzen, 13. Irnfang, 14. Gröbming, 15. Gladsing, 16. Aachen, 17. St. Gallen, 18. Alfenz, 19. Maria-Coll, 20. Marzanschlag, 21. Kindberg, 22. Druck.

Vmed temi so sledeče sodništva prvega klasa: okrajno sodništvo v Judenburgu, v Maravi, v Liezenu, v Irnfangu, in v Drucku.

Graška sodbena okolica obseže sledeče okrajne sodništva:

1. Probnitz, 2. Graško okolišino, 3. mesto Gradec v treh razdelkih, 4. Weiz, 5.

Gleisdorf, 6. Birkfeld, 7. Vornay, 8. Friedberg, 9. Pollau, 10. Kartberg, 11. Fürstenfeld, 12. Feldbach, 13. Fehring, 14. Kirchbach, 15. Radgoun, 16. Mareck, 17. Libunec, 18. Wildon, 19. Eibiswald, 20. Arafels, 21. Deutsch - Landsberg, 22. Stajne, 23. Voitsberg.

Vmed temi so sledeče sodništvo prvega klasa: okrajno sodništvo v Marburgu, v Feldbachu, v Radgouni, v Libunici, v Stajncu in v Weicu.

Celjska sodbena okolica obseže sledeče okrajne sodništva:

1. Marburg, 2. gornji Radgoun, 3. Latomer, 4. St. Leonard, 5. Ormuž (Friednac), 6. Ptuj, 7. St. Lorenz, 8. Mahrenberg, 9. Celje, 10. Vranska, 11. Gornji - grad, 12. Jeusingrad, 13. Podčetrtek, 14. Slovensko - gradec, 15. Sostaja, 16. Bistrica, 17. Konjice, 18. Rogac, 19. Brežice, 20. Sevnica, 21. Kozja, 22. Laško.

Vmed temi jih je prvega klasa pet; namre: v Slovensko - gradcu, v Marburgu, v Latomeru, na Ptujcu in v Brežicah.

Ker bi preohišno bilo, celo ministrovo navetovanje v Slovenski jezik prestaviti in takej natisniti, torej hočemo Slovencem le to povedati, kar seboj sije zadano.

Od Celjskega deželnega sodništva obrni minister tako govori:

„Tretje deželno sodništvo za dosadašnji Celjski krog in za sploh Slovenske kraje Marburskega kroga se v Celji. Potrebni invicik enakovravnosti narodov je, da se je za sedaj deželno sodništvo mesto Celje zvolilo, ker se tam Slovenska narodnost prav posebno zagovarja. Najpogost, da to mesto ni ravno v prodi svoje sodbene okolice, se vedel ostrani, ker se znan to okolico težavni vije, po kateri je vzajemnost glajšana.“

Če namenjajo prevladnimo, kateri sodbi so morali ministrstvo voditi pri osnabi te sestave sodništev, in če se posebnost in Celjski krog, ktera obhajajo se nam prav znane, oziroma, moramo spoznati, da se v vsakem krogu sodništva tako razporedijo, da

zapazil, da za lep opis, če hočemo, da bi ga otroci iz šole v življenju saboj vzeli, in ne morali kakor je dozdaj žalobno! dostikrat treba bilo, se ga, želeč dobiti pisnički postati, še le odvaliti, in drugiga naglopijšega rokopisa prijeti, in na prva pogodba ta: da se otroška roka kmalo od začetka k naglopisu izuri, ino narpoprej pervadi v uravna tek, in lahki gibljivosti čerku počubo narojati, ter leto tako si pervajojti, da se jih zasbit, ino je pokvarit tako lahko več ne more.

Glejte, kaj on sam čex ta reč:

„Ako se otroci zgodaj navadijo z hitrim prostim gibanjem roke zavitkava pisa slediti in se podob polastiti, jim bodo te gotovo tudi pribodati v posestvu ostale, in pravno misel, da se pis z poznejim hitrim pisanjem gotovo pokaži ali spridi, bo overjena. Narveč se bo po tem načinu pis če dalje bolj omakal in bo če dalje lepši in prijetniši, kolikor se bo roka hitrega pisanja bolj navzela in krepkejši in urinski postala.“

Celi izdelik bo kej dva pola obsegel od učinkstva in lepopisa in od zadržanja učitelja pri poduku, ino trideset izglednih listov, ali primerov. Letih nekteri vižajo učitelja pri urjenju, in vajeju roke k naglopisu; drugi pa služijo k pervajenju slov ali čerčnih podob, katere on prav razumljivo in zapopadlivo iz temeljih perviških čert izobraževati in zlagati uč. V ta namen služijo dični list, na kterim se izgledno pokaže, kako se vse čerke iz svojih pervinskih čert od stopnje do stopnje po malim razvijejo, in izobražijo.

Perdjan je tudi rimski pis v svojih prostih in okinčanih podobah — potem gotovski z lepimi in dopadljivim kinči, in posebnimi številnicami; zadni pa so serbski, to je Kirilica po Vuku Stef. Karadžiču. Ta sledni priložik bo, mislim, pričujoče delo posebno perporočil. Zakaj, kdo ne želi, da bi v kratkim vsak izobražen Slaven oba glavina pisa svojiga jezika, inanarč sedajnjiga latinskega, ino Kirilico ravno tako gladko ino lično pisat znal, kakor beremo in pišemo skoraj vsi latinskega ino nemškega!

Se na pogled bodo bakvice tako da bo gotovo vsakinev včas okinčane; krasi naslov se sviti v pomenljivi slovenskih farlah, in svezano bodo lepa. Priložene lične podobne kažejo v izgledu derjanje trapa, roke in peresa per pisanja.

Na svitlobe pride ta književni izglik nar dalje mesca Septembra tega leta — ino tak dober kup, kar bo mogoče — na stroške izdelavea.

S. R.

(Stav. Rečub.)

Ogerska vojska.

Neke cesarski oficir, ki je bil v Budi (Cet.) vjet, povestuje kak gerdo so Madjari vjetni oficirji ravnali, kej ko so v Budo prišli, je prof. Leblinger madjarski poduhovnik zapovedal, da se imajo vsi vjeti cesarski oficirji na bližajja dvorisa ustreliti. Vunder jih je rešil madjarski stotnik Nagy

Sandor. 21. junija jih je bilo 50 odpeljanih v Debreczin. Tam so bili skoz 14 dni.

Ko so je v Debreczinu razglasilo, če Rusi pridejo, so jih Madjari 23. Junija v Pešt odpeljati sklonili. Ravno so hoteli laši oficirji svoje roči na robove spraviti, ko je derhal prišla in jih z b. tami in p. čenai na ulicah biti začela. Odpeljani so bili v neko vojaško hišo, doktor da so je derhal razočal. Potem pridejo narodni stražniki z kosami in vilami oboroženi, jih v mestno hišo odpeljati. Ko na ulice pridejo so jih stražniki jeli biti in mačiti, derhal je zopet pridela, in kar vse so pomorit hoteli. Mrtvih je na mestu ostalo 6 oficirjev in 2 služabnika, teško ranjenih je bilo 25.

Ko so te v bolnišnico prišli so si posebno 3 zdravniki, ki so poprej pri cesarski armadi bili, zlo prizadevali jih smerti rešiti. Ko so potem Rusi 3. Julija v mesto prišli, so tudi te nesrečni svobodo dobili kaj se je z umni, ki so se Madjari v Pešt odpeljali, zgodilo, se ne ve.

Od južne Armade so novice došle, da je sviti Ban madjarskimu generalu Guyouo nasproti šel, pri Titelu se čez Donavo podal, in Madjare popolnoma zmagal, dva madjarska bataljona je vjel, in 13 topov osvojil. Po drugih novicah sta general Ottinger in Kuisanin se pri tej bitvi posebno vdeležila. Tode ne ve se, ali samcom tem novicam verjeti.

Naš sviti cesar je bana Jelčića 22. t. m. zatačasniga (provisorischen) glavniga vojskegiga poveljnika v Slavonii postavil, in njemu za oskerbljenje opravil V. M. L. Koronini na strna dal.

Kir je Bem nar bolj znaiden in izurjen vojskovođa Madjarov, vrazmeco sledeče verste iz popisanja nekiga Poljančana, ki je dalj časa pod njim služil. — Čo je tudi Bem na zdravju slaboten, vunder je v četu nevtrudljiv. On spi če mora biti na terci zemlji, nar več del pa v svoji kolesi, kir tud ohehva, vunder prenuce lakoto in tejo, brez da bi se kaj pritožil. Njegovina poveljom se mora na tanjko bogat. Če se kak oficir ne le nar manj soperstavlja, berš ga dene no niji stopnje, in koj zaslužniga prenuca no njegove stopnje postavi. Toraj ga tudi šiti Madjari, ki se le usit unajo, brez da bi bili za vojaško rabo, zlo čerijo, kakor junji in fiskali, ki so brez kakke zaslage oficirje postali. On jih tud usilo čeni, in jih postaji v kraje kir je nar nevarniši. „Take robe inoznamo sprenati“ je on odgovoril, ko se ga enkrat pregovarjat hoteli, če ne zna tako z Madjari ravnat.

Madjarskih klicov čjena in oja čenati, inrodnih pesem kar dikiti ne more. Nar bolj hvali Dunjske Legionere, ker so vjetni vsi če v bojni padli, on jih je svoje podobne za izgled postavil, in rekel, da bi s 10,000 treh junakov celo erdeljsko namo proti napadanju celiga sveta. In včas imajo. On nosi vsakaj časoj dva samokrosa (pistolje) in je če večkrat rekel, da bi on vuar kušji od najini teli kakor moč narodi znal, ona kuga bi bila za njegoviga napovednika, druga, če je potreba, za Bana. (Clov.)

Terst na avstrijsko - slavjanski zemlji.

(Dolje.)

Častitljiv je ponos, z kterim dorejeniki starih rodov Tersta še dan danes in na svoje predce nazaj gledajo. Oni so bili modri, v prihodnost gledajoči možje. Zdal se lahko govori, da ni bilo treba velike umetnosti za spoznati blizo ležečo korist. Mi smo druge misli. Možje, kteri v tisti dobi, v kateri sedajno veliko mesto je bilo majhni trg brez brodar, brez težava, brez denarja, so za svojo naravno odločbo spoznali, srednik velikih težava med svetom in za svetom ležečimi slavjanskimi in nemškimi deželami biti, namenje ktero so je skoro po polovini jezeroletja za pravo skazalo, ino ktero — zdaj smemo to reči — se ho za vse prihodne čase za pravo spoznalo, taki možje imajo gotovo pravico, častitvo prihodnih rodov terjati.

Terst je hotel v letu 1382 del Avstrije biti, ker Avstrija je ovladovala Ilirijo, Krajsko in Štajersko, ker je tek, kateri bi blaženo mesta orodoviti, le od gora uah dežela dol teči zamogel. Terst po svoji zemljopisni legi ni zamogel trgovska založnica Italije biti, z Genovo in Benečkom s enako napredovati, če bi tudi njegova politiška moč enaka bila moči tistih mogočnih mest. Pa ravno ta lege je sčasoma Genovi in Benečkom nemogočno storila, da bi, če ravno mogočni in bogate, Tersta trgovstvo z severnimi deželami branili. Terščani so spoznali korist zemljopisne lege, pa za obrambni je v svojo korist, so se morali severa popolnoma pridružiti.

To so storili.

Le od tega časa je mesto začelo precveteti. Vladaerji slavjanskih ino nemških dežela so primorali svoje podložnike, ki so zavajeni bili Benečkom za svoje tržišne ineti, v Terst se obrniti. Tam so morali prodajati, tam svoje pordelke z drugimi ptujih deželah zaslanjati. Mi smo pred rekli, da Terščanam je pridruženje k severu za polnomenje zemljopisne lege potrebno bilo. Nakteri bi mende rekli, da bi zemljopisna lega mesta tudi brez pridruženja k Avstriji bi za precvetenje Tersta dovolj bila, kazaje na druge mesta kakor Hamburg in Bremen, ktera sta svojo samostalnost obdržela, in vendar po svoji legi terščestvo za njimi ležečih dežela na se potegnila. Tako bi se za rus veljavna dokaz proti umetnosti očkavj Tersta izpeljal. Ampak primera z umima severnima mešama ni prava. Oni mesto ložita na izotoku dvoih evropskih poglavitnih rek, kteri v svojim teku do morja ustorno veliko cesto pretečenih dežela naredita.

Terst ne leži na nobeni reki ino deli korist svoje lege z mnogimi mestami, ktere ino daleč od svoje meje ravno tako dobro ino celo boljše zavetje ko Terst imajo, moči tem ko Hamburg in Bremen korist svoje

lege le samo za se imata. Nadvojvodstvo Avstrije bi bilo zamoglo terščestvo kakor v Terst ravno tako tudi na drugi kraj jedrajskiga primorja izpeljati. Navtore samo po Labi (Elbi) terščestvo v Hamburg vodi; ta pa so bili le voja ino mož človekov, ki so terščestvo po z rokami izdelanih cestah v Terst izpeljali. Razločik je važna. Ludje ki niso reko vstvarili ino promerjejo izotok svojovojno drugam-prosteviti; ljudje pa, ki so ceste izdelali ino promerjejo, ako inočejo, drugam preložiti ino poprejšno izhodišče zapreti ino založiti. Osoda na izotoku velike reke ležečiga teriniga mesta leži po nekakšnim le v boljnih rokah, druga na izhodišče ceste ležečiga v rokah človekov. Avstrija, katera je Terst povikčala, pa zna tudi pomizati. Volja erle doželo bi zamogla z krasnim mestam tako premenbo izpeljati kakor jo je čas z enkrat krasnejši Akvileji izpeljal. — Stari Terščani so večili kar so storili, kadar so se v letu 1382 zadovoljni Avstriji pridružili. Ako bi se bili republikanski Benečanski podvergli, bi danas vkljub zemljopisni legi pod hribom Opčiao le barbarško soto, ne večje od Kaje, stalo. Čudno je, da nasledniki možov leta 1382, kteri so se tako razsolno Avstriji zagodili, zdaj terjajo da je Terst taljansko mesto. Vendar se spoznamo, da jia morabitni krivična delano. Ne deseti človek notri v mejah Tersta zamore svoj rod od starih plemen tega mesta odvoditi. Od skoro 38,000 prebivavcov, kateri zdaj v teriški okrajci živijo, se jih je več ko deset tisoč po podaritvi osvobodivniga pisan terična cesarja Karola šestiga tam naselilo. V tisti dobi niso živeli v mestim okraja več ko 5000 duš. Gastivnost, ktero je novi svobodni pristav proti vsakterim skazar, je bila hokkončna. Prujci iz Gerške in jurove doželo, iz Francije in Britanije, iz Italije so se tam naselili, kakor da bi v mesta demarodeli bili. Primera teh naselajkov ino njih nasledajkov proti državi je bila sledeča:

Alli niso avstrijski derščevljeni postali — njih število je zelo veliko — takrat linaje na nič pravice in odvboje le od njihga paterlenja, z kterima so država proti njih zadržati blagovelji. Svoboda odvboja svojiga primorčenja je sama, kar jia država vzeti ne zamore.

Alli pa so avstrijsanski derščevljeni postali, in takrat jih veče primorja ino dolinani k vvestobli do države se odnato ino z močnejšo moralno dolžnostjo kot večdeli avrijski mestjanov. Zakaj oni niso bili jeceljani podverci so; radoveljni, brez povabljenja, so dolžnosti na se vzeti, ktere od njih obveden terjati ni. Postali so udje avstrijske države v svojo, ker so hoteli ino ker so morali. — Ino mame ali oni dežela deli nisi, za to ker so njen jeziki posebej ino govori, so umo noben kate ino viden človek serčili. Reka ino vija ino deli Italije, Savoje ino Italije niso deli Francije, Galen ino Carls niso deli Germanije, Gornj Jerka ino Baltinore niso deli Avstrije, ino ravno jeziki tistih dežela ino ljudje. Ni mo-

rato morde mesto Terst za to taljansko biti ker tam taljanski jezik in vendar ne brez drugih jezikov govoriš? To bi bilo eno zaverljivo pravilo; kakaj če bi se pedeset tisočert Gerikov pravice poprijeli se v mestu naseliti, bi bilo tedaj mesto gerško, in tako bi se zamanje tudi francosko, britansko ali španjsko storiti. Svobodna brodišča, kateri vsakomu pravico naseliti se dovoli, bi zaali tedaj od leta do leta, ali od mesca do mesca svoje narodnost spremeniti. Pa mesto Terst terdijo drugi, ališ Italiji po svoji zemljopisni legi, je v naravnih mejah te dežele zaperto. Ako bi to terdenje pravo bilo, bi veliko važnost imelo v razsudi pripravljena vprašanja, ako Terst je taljanski ali ne. Ampak to terdenje je prazno. Terst ne leži notri v naravnih mejah Italije, ampak leži notri v mejah dežela, ktere *starijskim narodom* stišijo. (Daže stedi.) (Slav. Rodoljub.)

Banov Ili, kterga je vredniku Serbskih Novia pisal.

(Daže in konec.)

Če mati četertega, petiga sina porodi, se drugi svojiga novorojeniga brata vesele; kaj pa mar če nehati njih resničen brat biti, ker je ere dni po svojim rojstvu imo Juri dobil, ker vander vsi ne morejo Milosi, Petri, Grogati i. t. d. biti. Gospod! kadar si novinarstvo v tim pomenu svojo nalogo postavi; kadar prostodušno očitno mnenje zastopa; kadar se resno, razločno, krepko, tode spodobno vsm napadom, naj pridejo od kodar hočejo, nasprot stavi; kadar k porazumljenju, spravi in združenju pot pripravlja, postelj gospod! naj bo toliko vrednikov kolikor bravec; postelj naj ima vsako mesto, vsaki terg, vsako selo svoje novine! (Slav.)

Varite se nezreliga sadja!

Nezrelo zadje je bilo vselej škodljivo; še bolj je pa letas, kakor skušnja kaže. Letošnji čas ima nekaj posebniga v sebi, če radi driska in bljuvanje cloveka napadete, če se le kolčikanj pregreši.

Varite se tedaj nezreliga sadja; varite se nezreliga kroupirja! Starši, pazite posebno na svoje otroke, če vam je njih življenje drago. Nevarnost je velika. (Novice.)

Novičar.

V Bosni se zmirej bolj razširjeje v poslednjim Navičarji oznanjeni puna zoper Turško vladarstvo; neki Bosnjak, Korič na Bosnu ki je iz Bužima doma, kjer je bana Jelačića rojstni grad, je vodja tega puna.

Dunjski vradni časopis nam oznanja nove ministre. Gosp. Dr. Baeh je minister notranjih reči; namesti grofa Stajdona, ki je se zmirej hudo bolan; gosp. Buerling je minister pravice; prof. Leo Thun pa minister uka. Vsi drugi ministri so ostali, kakor so bili.

Kakor so bili od ministerstva hato-ljški škofjeje v posvetovanje cerkvenih reči na Dunaj poklicani, tako so zdaj tudi vsakji duhovni protestantov.

V Benetkah je že tuka lakota, če se nemorejo več 8 dni deržati. Ze kruha iz otrobov jim zmanjkuje; vse meso, tudi konjsko jim je poslo; pri kaži pa že kurjeje s liščinim orodjem in s salim stohšam.

Francosje grejo s svojo republiko, kakor se kaže, rakovo pot. Nekteri hočejo spet cesarja ali kralja imeti, ker so se že republiko naveličali. Bati se je tam spet novih prekucij, ktere se ne bojo brez veliciga prelivanja kervi stekle.

Ministra Meternihu, ki je bil lani pregnan iz Dunaji, zdaj na Anglezskim živi, so se začele — kakor časopise pravijo — možgano mečiti, če ne more dolgo pri življenju ostati.

V Ijubljanskim ilirskim listu smo uni-dan brali celo rečo zoper kolero nasvetovanih zdravit; zdaj pa beremo v mnogih časopisih od oniga ki po amerikauskim skusašju vse presciti, in to je ževpla.

V Indiji vaje vsaki vojak, kadar popotuje, 40 zera ževpla na dan! kadar pa počiva, 20 zera—in s tem se po teč pripovedkah tako gotovo vbrani koleri, kakor je „amcu“ v očenu. Kakor smo kupiti, tako vam tudi prodamo to reč, dragi bravel!

Ilavno zvešto žlostno novice, če se je na Laškim v več mestih, posebno pa v Veroni, Padovi in Trebižu v nasi armadi tako huda kolera začela, če je en dan 70 vojakov umerlo.

Na Štajarsko meje proti Ogerakim pride po odhoda Nugostove armade 16,000 vojakov pod vodstvom generala Ledrerja, ki bojo varovali, če se ogeraska armada na to stran ne verže.

Banlanos svetovestivo je posadilo bana Jelačiću celo prenakljivo, narodaš armado in če je treba, se vzdigao vse možko ljudstvo v branbo domovine.

Rosovski Cesar bo papežu 16 milijonov škudov brez obresti (brez čim) posodil, proti tem, če bo papež vnelo koto po polmilijona nazaj plačeval.

Tudi zadaja nemška terdijava listati, ki je je pentarska Hadonska armada v oblasti imela, se je Pranjsovski vojski.

Pranjsovski kraj se veda kaker če bi bil gospodar cele Nemlje — če se ne dela rajdingo brez klica, kakor pravijo (Novice.)